

**Плани семінарсько-практичних занять для студентів денної форми навчання
з дисципліни «Патопсихологія»**

Семестр №1

Семінарсько-практичне заняття №1

Тема: Патопсихологія як науковий напрямок.

Питання до семінару:

1. Предмет і об'єкт патопсихології, співвідношення предметних областей патопсихології та психопатології.
2. Основні завдання патопсихології.
3. Історія розвитку патопсихології як самостійного наукового напрямку.
4. Методи патопсихологічного дослідження.
5. Етапи патопсихологічного дослідження.

Основні поняття: патопсихологія, психопатологія, методи патопсихологічного дослідження, методу експерименту, метод клінічної бесіди.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Специфіка патопсихологічного дослідження.

Література

1. Атлас для экспериментального исследования отклонений в психической деятельности человека / [ред. И.А. Полищук, А.Е. Видренко; 2-е изд.]. – К.: Здоров'я, 1979.
2. Бауманн У. Клиническая психология / Урс Бауманн, Майнрад Перре; [пер. с англ.]. – [2-е междунар. изд.]– СПб.: Питер, 2002.
3. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
4. Бизюк А.П. Компендиум методов нейропсихологического исследования. [Методическое пособие] / А.П. Бизюк. – СПб.: Речь, 2005.
5. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология / В.М. Блейхер. – Ташкент: Медицина, 1976.
6. Вольф М. Патопсихология и ее методы / М.Вольф. – СПб.: Питер, 2004.
7. Зейгарник Б.В. Клиническая беседа / Б.В. Зейгарник // Метод беседы в психологии / [под ред. А.М. Айламазян]. – М.: Смысл, 1999. – С. 75-86.
8. Зейгарник Б.В. Патопсихология. Основы клинической диагностики и практики / Б.В. Зейгарник; [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Эксмо, 2009.
9. Кабанов М.М. Методы психологической диагностики и коррекции в клинике / М.М. Кабанов, В.М. Смирнов, А.Е. Личко. – Л.: Медицина, 1983.
10. Комер Р. Основы патопсихологии / Р. Комер; 2-е изд. – М.: Мир, 2001.
11. Марейке В. Патопсихология и ее методы / В. Марейке. – СПб.: Питер, 2004.
12. Рубинштейн С.Я. Специфика патопсихологических экспериментальных исследований / С.Я. Рубинштейн // Вестник МГУ: Психология. – 1982. – Вып.3. – С.5-9.
13. Рубинштейн С.Я. Экспериментальные методики патопсихологии / С.Я. Рубинштейн. – М.: Медицина, 1970.
14. Яньшин П.В. Клиническая психодиагностика личности [Учебно-методическое пособие] / П.В. Яньшин; [2-е изд., испр.]. – СПб., Речь, 2007.

Семінарсько-практичне заняття № 2

Тема: Психічні розлади.

Питання до семінару:

1. Поняття «норми» та «здоров'я» у патопсихології.
2. Поняття психічного розладу, реєстри психічних порушень.
3. Диференціація первинних та вторинних симптомів.
4. Диференціація позитивних та негативних симптомів.
5. Співвідношення розпаду і розвитку психіки.
6. Психічний дизонтогенез. Форми дизонтогенезу та механізми реалізації.
7. Функціональний діагноз, його структура.

Основні поняття: норма, здоров'я, патологія, хвороба, критерії психічного здоров'я, психічний розлад, реєстри психічних порушень, первинні симптоми, вторинні симптоми, позитивні симптоми негативні симптоми, розпад психіки, дизонтогенез, ретардація, акселерація, асинхронія, функціональний діагноз, нозологічний діагноз, патопсихологічне заключення.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Детермінація психічних розладів. Зміст та структура патопсихологічного заключення.

Література

1. Атлас для экспериментального исследования отклонений в психической деятельности человека / [ред. И.А. Полищук, А.Е. Видренко; 2-е изд.]. – К.: Здоров'я, 1979.
2. Бауманн У. Клиническая психология / Урс Бауманн, Майнрад Перре; [пер. с англ.]. – [2-е междунар. изд.]– СПб.: Питер, 2002.
3. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
4. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология / В.М. Блейхер. – Ташкент: Медицина, 1976.
5. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛО „Модек”, 2002.
6. Буркин М.М. Введение в диагностику психических заболеваний / М.М. Буркин, Ю.Е. Рыбак. – Петрозаводск: ПГУ, 1998.
7. Воловик В.М. Функціональний діагноз в психіатрії і некоторые спорные вопросы психиатрической диагностики / В.М. Воловик // Теоретико-методологические проблемы клинической психоневрологии: Труды психоневрологического института им. В.М. Бехтерева. – Л., 1975. – Т.75. – С.79-90.
8. Демьянов Ю.Г. Диагностика психических нарушений: [Практикум] / Ю.Г. Демьянов. – СПб.: Сфера, 2004.
9. Зейгарник Б.В. Патопсихология. Основы клинической диагностики и практики / Б.В. Зейгарник; [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Эксмо, 2009.
10. Карманное руководство к МКБ-10: Классификация психических и поведенческих расстройств (с глоссарием и исследовательскими диагностическими критериями) / [Сост. Дж.Э.Купер; Под ред. Дж.Э.Купера; Пер. с англ. Д. Полтавца]. – К.: Сфера, 2000.
11. Комер Р. Основы патопсихологии / Р. Комер; 2-е изд. – М.: Мир, 2001.
12. Коцюбинский А.П. Функціональний діагноз: теоретическая конструкция или реальный феномен? / А.П. Коцюбинский, В.В. Зайцев // Обзорение психиатрии и медицинской психологии им. В.М. Бехтерева. – 2004. – Т.1 - №1. – С.7-10.
13. Лебединский В.В. Классификация психического дизонтогенеза / В.В. Лебединский // Обучение и воспитание детей «группы риска». [Хрестоматия] / [Сост. В.М. Астапов, Ю.В. Микадзе]. – М.: Институт практической психологии, 1996. – С.81-87.
14. Лебединский В.В. Нарушения психического развития у детей: [Учебное пособие] / В.В. Лебединский. – М.: Изд-во МГУ, 1985.
15. Максимова Н.Ю. Основы дитячої патопсихології. [Навч. посібник] / Н.Ю. Максимова, К.Л. Мілютіна, В.Н. Піскун. – К.: Перун, 1996.

Семінарсько-практичне заняття №3

Тема: Розлади сенсорно-перцептивної сфери.

Питання до семінару:

1. Загальна характеристика сенсорних розладів.
2. Характеристика кількісних розладів чутливості.
3. Характеристика якісних розладів чутливості.
4. Загальна характеристика перцептивних розладів.
5. Ілюзії як розлад перцептивної сфери.
6. Галюцинації як розлад перцептивної сфери.
7. Психосенсорні розлади.

Основні поняття: сенсорні розлади, гіперестезія, гіпестезія, анестезія, парестезія, сенестопатія, гіперпатія, перцептивні розлади, істинні галюцинації, псевдогалюцинації, психогенні галюцинації, розлади сенсорного синтезу, дереалізація, метаморфопсія, деперсоналізація, агнозії.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Типи перцептивних розладів. Методи дослідження розладів сенсорно-перцептивної сфери.

Література

1. Атлас для экспериментального исследования отклонений в психической деятельности человека / [ред. И.А. Полищук, А.Е. Видренко; 2-е изд.]. – К.: Здоров'я, 1979.
2. Артамонов И.Д. Иллюзии зрения / И.Д. Артамонов. – М.: Наука, 1969.
3. Беллак Л. Тест детской апперцепции (фигуры животных): [Методическое руководство] / Л. Беллак, С.С. Беллак. – СПб.: Иматон, 2002.
4. Бизюк А.П. Компендиум методов нейропсихологического исследования. [Методическое пособие] / А.П. Бизюк. – СПб.: Речь, 2005.
5. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
6. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛО „Модек”, 2002.
7. Вольф М. Патопсихология и ее методы / М.Вольф. – СПб.: Питер, 2004.
8. Детская патопсихология: Хрестоматия / [Состав. Н.Л. Белопольская]. – М.: Когито-Центр, 2000.
9. Зейгарник Б.В. Патопсихология. Основы клинической диагностики и практики / Б.В. Зейгарник; [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Эксмо, 2009.
10. Комер Р. Основы патопсихологии / Р. Комер; 2-е изд. – М.: Мир, 2001.
11. Николаева В.В. Спецпрактикум по патопсихологии / В.В. Николаева, Е.Т. Соколова, А.С. Спиваковская. – М.: Изд-во МГУ, 1979.
12. Рубинштейн С.Я. Экспериментальные методики патопсихологии / С.Я. Рубинштейн. – М.: Медицина, 1970.
13. Сидоров П.И. Введение в клиническую психологию: [Т. I.]: [Учебник для студентов медицинских вузов] / П.И. Сидоров, А.В. Парняков. – М.: Академический Проект, Екатеринбург: Деловая книга, 2000.

Семінарсько-практичне заняття №4-5

Тема: Розлади пам'яті та уваги.

Питання до семінару:

1. Загальна характеристика мнемічних розладів.
2. Гіпомнезія. Різновиди гіпомнезій.
3. Гіпермнезія. Різновиди гіпермнезій.
4. Парамнезія. Різновиди парамнезій.
5. Корсаковський синдром як розлад мнемічної сфери.
6. Загальна характеристику розладів уваги. Типи розладів уваги.
7. Гіпопрозексія. Різновиди гіпопрозексії.
8. Гіперпрозексія. Різновиди гіперпрозексії.
9. Парапрозексія. Різновиди парапрозексії.

Основні поняття: мнемічні розлади, гіпомнезія, амнезія, гіпермнезія, парамнезія, Корсаковський синдром, розлади уваги, гіпопрозексія, апрозексія гіперпрозексія, парапрозексія, тугорухливість уваги, порушення спрямованості уваги, звуження обсягу уваги.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Методи дослідження розладів пам'яті. Методи дослідження розладів уваги.

Література

1. Атлас для экспериментального исследования отклонений в психической деятельности человека / [ред. И.А. Полищук, А.Е. Видренко; 2-е изд.]. – К.: Здоров'я, 1979.
2. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
3. Блейхер В.М. Патопсихологическая диагностика / В.М. Блейхер, И.В. Крук. – К.: Здоров'я, 1986.
4. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛО „Модек”, 2002.
5. Вольф М. Патопсихология и ее методы / М.Вольф. – СПб.: Питер, 2004.
6. Зейгарник Б.В. Патопсихология. Основы клинической диагностики и практики / Б.В. Зейгарник; [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Эксмо, 2009.
7. Комер Р. Основы патопсихологии / Р. Комер; 2-е изд. – М.: Мир, 2001.
8. Марейке В. Патопсихология и ее методы / В. Марейке. – СПб.: Питер, 2004.
9. Николаева В.В. Спецпрактикум по патопсихологии / В.В. Николаева, Е.Т. Соколова, А.С. Спиваковская. – М.: Изд-во МГУ, 1979.
10. Рубинштейн С.Я. Экспериментальные методики патопсихологии / С.Я. Рубинштейн. – М.: Медицина, 1970.
11. Сидоров П.И. Введение в клиническую психологию: [Т. I.]: [Учебник для студентов медицинских вузов] / П.И. Сидоров, А.В. Парняков. – М.: Академический Проект, Екатеринбург: Деловая книга, 2000.

Семінарсько-практичне заняття №6-7

Тема: Розлади мислення, мовлення та уваги.

Питання до семінару:

1. Загальна характеристика розладів мислення.
2. Порушення операційної сторони мислення.
3. Розлади мислення за темпом.
4. Розлади за рухливістю.

5. Порушення цілеспрямованості мислення.
6. Порушення продукції мислення.
7. Загальна характеристика розладів уяви.
8. Патологічні форми пасивної уяви.
9. Патологічні форми активної уяви.
10. Розлади мовлення при психічних захворюваннях.

Основні поняття: розлади мислення, зниження рівня узагальнення, спотворення процесу узагальнення, інертність мислення, лабільність мислення, прискорене мислення, скачка ідей, ментизм, уповільнене мислення, шперрунг, деталізація, „обстоятельность” мислення, в’язкість мислення, різноплановість мислення; розірваність мислення, „витиеватость” мислення, резонерство, зісковзування, аутичне мислення, символічне мислення, паралогічне мислення, конфабуляторне мислення, архаїчне мислення, нав’язливі ідеї, надцінні ідеї, маячіння, розлади уяви, міфоманічна конституція, онейроїд, онирізм, фантастичні псевдології, фантазми психотичні, фантазми непсихотичні, дитяча брехливість, розлади мовлення, парафазії, стереотипність мовлення, в’язке мовлення, персеверація, „витиеватость” мовлення, „телеграфний стиль” мовлення, ехोलалія, вербігерація, тахілалія, алалія, афазія, дислексія, дисграфія.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Методи дослідження розладів мислення. Розлади фонаційного оформлення мовлення. Розлади структурно-семантичного оформлення мовлення. Порушення письмового мовлення.

Література

1. Атлас для экспериментального исследования отклонений в психической деятельности человека / [ред. И.А. Полищук, А.Е. Видренко; 2-е изд.]. – К.: Здоров’я, 1979.
2. Белопольская Н.Л. Исключение предметов (четвертый лишний): Модифицирование психодиагностическая методика / Н.Л. Белопольская. – М.: Когито-Центр, 2006.
3. Белопольская Н.Л. Недостающие предметы. Психодиагностическая методика. Модификация методики Г.И. Россолимо (комплект) / Н.Л. Белопольская. – М.: Когито-Центр, 2003.
4. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
5. Блейлер Э. Аутистическое мышление / Э. Блейлер // Хрестоматия по общей психологии. Психология мышления. – М.: Изд-во МГУ, 1981.
6. Блейхер В.М. Расстройства мышления / В.М. Блейхер. – К.: Здоров’я, 1983.
7. Блейхер В.М. Патопсихологическая диагностика / В.М. Блейхер, И.В. Крук. – К.: Здоров’я, 1986.
8. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛО „Модек”, 2002.
9. Богдашина О.Б. Аутизм: определение и диагностика / О.Б. Богданина. – Донецк: Лебедь, 1999.
10. Вольф М. Патопсихология и ее методы / М.Вольф. – СПб.: Питер, 2004.
11. Зейгарник Б.В. Патопсихология. Основы клинической диагностики и практики / Б.В. Зейгарник; [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Эксмо, 2009.
12. Комер Р. Основы патопсихологии / Р. Комер; 2-е изд. – М.: Мир, 2001.
13. Марейке В. Патопсихология и ее методы / В. Марейке. – СПб.: Питер, 2004.
14. Николаева В.В. Спецпрактикум по патопсихологии / В.В. Николаева, Е.Т. Соколова, А.С. Спиваковская. – М.: Изд-во МГУ, 1979.
15. Рубинштейн С.Я. Экспериментальные методики патопсихологии / С.Я. Рубинштейн. – М.: Медицина, 1970.

16. Сидоров П.И. Введение в клиническую психологию: [Т. I.]: [Учебник для студентов медицинских вузов] / П.И. Сидоров, А.В. Парняков. – М.: Академический Проект, Екатеринбург: Деловая книга, 2000.

Семінарсько-практичне заняття №8

Тема: Розлади емоційної сфери.

Питання до семінару:

1. Загальна характеристика розладів емоційної сфери.
2. Гіпотимія. Різновиди гіпотимій.
3. Гіпертимія. Різновиди гіпертимій.
4. Паратимія. Різновиди паратимій.
5. Порушення динаміки емоцій.
6. Порушення емоцій за інтенсивністю та екстенсивністю.
7. Типи патологічного емоційного реагування.

Основні поняття: гіпотимія, депресія, дисфорія, туга, дистимія, гіпертипія, манія, гіпоманія, ейфорія, морія, екстаз, екзальтація, циклотимія, паратимія, емоційна лабільність, „слабодушие”, емоційна слабкість, емоційна ригідність, інертність емоцій, „тугорухливість” емоцій, „в’язкість” емоцій, емоційна збудливість, емотивність, емоційна монотонність, емоційна „холодність”, емоційна нестійкість, емоційна нестриманість, тьмяність емоцій, емоційна тупість, емоційний параліч, апатія, емоційне огрубіння, емоційне нівелювання, звуження емоційного резонансу, емоційна патологічна інверсія, алекситимія, експлозивність, патологічний афект, кататимний тип, голотимний тип, паратимний тип, експлозивний тип, дементний тип, еутимний настрій.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Порівняльна характеристика „патологічного афекту” і „емоційного паралічу”. Методи дослідження розладів емоційної сфери.

Література

1. Атлас для экспериментального исследования отклонений в психической деятельности человека / [ред. И.А. Полищук, А.Е. Видренко; 2-е изд.]. – К.: Здоров’я, 1979.
2. Бауманн У. Клиническая психология / Урс Бауманн, Майнрад Перре; [пер. с англ.]. – [2-е междунар. изд.]– СПб.: Питер, 2002.
3. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
4. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛО „Модэк”, 2002.
5. Вольф М. Патопсихология и ее методы/ М.Вольф. – СПб.: Питер, 2004.
6. Зейгарник Б.В. Патопсихология. Основы клинической диагностики и практики / Б.В. Зейгарник; [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Эксмо, 2009.
7. Комер Р. Основы патопсихологии / Р. Комер; 2-е изд. – М.: Мир, 2001.
8. Кудрявцев И.А. Комплексная судебная психолого-психиатрическая экспертиза / И.А. Кудрявцев. – М.: Изд-во МГУ, 1999.
9. Марейке В. Патопсихология и ее методы / В. Марейке. – СПб.: Питер, 2004.
10. Мішиєв В.Д. Сучасні депресивні розлади: [керівництво для лікарів] / В.Д. Мішиєв. – Львів: Видавництво Мс. – 2004.
11. Николаева В.В. Спецпрактикум по патопсихологии / В.В. Николаева, Е.Т. Соколова, А.С. Спиваковская. – М.: Изд-во МГУ, 1979.

12. Нуллер Ю.Л. Депрессия и деперсонализация / Ю.Л.Нуллер. – Л.: Медицина, 1981.
13. Рубинштейн С.Я. Экспериментальные методики патопсихологии / С.Я. Рубинштейн. – М.: Медицина, 1970.
14. Сидоров П.И. Введение в клиническую психологию: [Т. I.]: [Учебник для студентов медицинских вузов] / П.И. Сидоров, А.В. Парняков. – М.: Академический Проект, Екатеринбург: Деловая книга, 2000.

Семінарсько-практичне заняття №9

Тема: Розлади вольової та практичної сфер.

Питання до семінару:

1. Загальна характеристика розладів вольової сфери.
2. Загальна характеристика розладів мотиваційної сторони вольового акту.
3. Гіпобулія. Порушення потягів при гіпобулії.
4. Гіпербулія. Порушення потягів при гіпербулії.
5. Парабулія. Порушення мотиваційної компоненти при парабулії.
6. Загальна характеристика розладів реалізації вольового зусилля.
7. Гіпокінезія. Різновиди гіпокінезій.
8. Гіперкінезія. Різновиди гіперкінезій.
9. Паракінезії. Різновиди паракінезій.

Основні поняття: розлади волі, гіпобулія, абулія, анорексія, ослаблення лібідо, ослаблення інстинкту самозбереження, гіпербулія, булімія, поліфагія, сатиріазис, німфоманія, посилення інстинкту самозбереження, парабулія, kleptomania, піроманія, дромоманія, перверсія, парафілія, спотворення харчового інстинкту, спотворення спрямованості статевого потягу, порушення способу реалізації статевого потягу, нав'язливі потяги, компульсивні потяги, імпульсивні потяги, амбітендентність, нав'язливі дії, компульсивні дії, імпульсивні дії, гіпокінезія, акінезія, гіподинамія, кататонічний ступор, каталепсія, апатичний ступор, депресивний ступор, психогенний ступор, гіпомімія, мутизм, гіперкінезія, хорія, тики, маніакальне збудження, ажитація, кататонічне збудження, гебефренічне збудження, психогенне збудження, паракінезія, негативізм, ехопраксія, ехолалія, стереотипія, манірність.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Механізми порушення вольової регуляції. Апато-абулічний синдром. Кататонічний синдром.

Література

1. Атлас для экспериментального исследования отклонений в психической деятельности человека / [ред. И.А. Полищук, А.Е. Видренко; 2-е изд.]. – К.: Здоров'я, 1979.
2. Бауманн У. Клиническая психология / Урс Бауманн, Майнрад Перре; [пер. с англ.]. – [2-е междунар. изд.]– СПб.: Питер, 2002.
3. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
4. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛО „Модек”, 2002.
5. Вольф М. Патопсихология и ее методы/ М.Вольф. – СПб.: Питер, 2004.
6. Виничук Н.В. Психология аномального поведения / Н.В. Виничук. – Владивосток: Дальневосточный университет, 2004.
7. Зейгарник Б.В. Патопсихология. Основы клинической диагностики и практики / Б.В. Зейгарник; [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Эксмо, 2009.
8. Комер Р. Основы патопсихологии / Р. Комер; 2-е изд. – М.: Мир, 2001.

9. Марейке В. Патопсихология и ее методы / В. Марейке. – СПб.: Питер, 2004.
10. Морозов Г.В. Основные синдромы психических расстройств: Руководство по психиатрии в 2 т. [Т.1] / [под ред. Г.В. Морозова]. – М.: Медицина, 1988.
11. Практикум по психодиагностике. Психодиагностика мотивации и саморегуляции. – М.: МГУ, 1990.
12. Сидоров П.И. Введение в клиническую психологию: [Т. I.]: [Учебник для студентов медицинских вузов] / П.И. Сидоров, А.В. Парняков. – М.: Академический Проект, Екатеринбург: Деловая книга, 2000.

Семінарсько-практичне заняття №10-11

Тема: Діагностика психічних процесів

Питання до семінару:

1. Основні вимоги до проведення патопсихологічного експерименту.
2. Методи дослідження уваги та сенсомоторних реакцій.
3. Методи дослідження пам'яті.
4. Методи дослідження мислення.

Опорні поняття: методики дослідження уваги та сенсомоторних реакцій, методики дослідження мислення, методики дослідження пам'яті, коректурна проба Бурдона, рахунок за Крепеліним, чергування антонімів та синонімів, додавання та віднімання з почергово змінюваними числами, модифіковані таблиці Шульте, коректурна проба з переключенням, переплутанні лінії, методика Мюстенберга, тест на зорову та слухову пам'ять, проби на запам'ятовування, проби на асоціативну пам'ять, опосередковане запам'ятовування, 10 слів, 30 малюнків, дослідження пам'яті за допомогою шкали Векслера, тест Бентона, складання картинок з відрізків, розуміння оповідань, розуміння сюжетів картин, встановлення послідовності подій, класифікації, виключення зайвого, розуміння приказок, 50 слів, піктограми, асоціативний експеримент, підбір слів-антонімів.

Література

1. Блейхер В. М. Клиническая патопсихология. Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.Н. Боков. – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЕК», 2006. – 624 с.
2. Зейгарник Б.В. Патопсихология / Б.В. Зейгарник. – М.: Издательство Московского университета, 1986.
3. Рубинштейн С. Я. Экспериментальные методики патопсихологии и опыт их применения в клинике / С.Я. Рубинштейн. – М.: ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, 1999. — 448 с.

Семінарсько-практичне заняття №1 (15)

Тема: Розлади поведінки.

Питання до семінару:

1. Загальна характеристика розладів поведінки.
2. Девіантна поведінка. Клінічні форми девіантної поведінки.
3. Деліквентна поведінка. Типи особистості злочинців.
4. Аддиктивна поведінка. Різновиди аддиктивної поведінки.
5. Мотивація вживання психоактивних речовин.
6. Агресивна поведінка як симптом психічних розладів.
7. Аутоагресивна поведінка. Типи та форми суїцидальної поведінки.

Основні поняття: розлади поведінки, девіантна поведінка, агресія, аутоагресія, алкоголізація, наркотизація, порушення харчової поведінки, аномалії сексуальної поведінки, деліквентна поведінка, аддиктивна поведінка, хімічна аддикція, поведінкова аддикція, аутоагресивна поведінка, суїцидальна поведінка, самоушкодження, аутистична поведінка, гіперкомунікативність, конформіська поведінка, псевдологія, елейність поведінки.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Порушення харчової поведінки. Сексуальні девіації та перверсії. Надцінні психологічні та психопатологічні захоплення. Комунікативні девіації.

Література

1. Антонян Ю.М. Криминальная патопсихология / Ю.М. Антонян, В.В. Гульдан. – М.: Наука, 1991.
2. Балабанова Л.М. Судебная патопсихология (вопросы определения нормы и отклонений) / Л.М. Балабанова. – Донецк: Сталкер, 1998.
3. Бауманн У. Клиническая психология / Урс Бауманн, Майнрад Перре; [пер. с англ.]. – [2-е междунар. изд.]– СПб.: Питер, 2002.
4. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
5. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛО „Модек”, 2002.
6. Виничук Н.В. Психология аномального поведения / Н.В. Виничук. – Владивосток: Дальневосточный университет, 2004.
7. Егоров А.Ю. Нейропсихология девиантного поведения / А.Ю. Егоров. – СПб.: Речь, 2006.
8. Змановская Е.В. Девиантология: (Психология отклоняющегося поведения): [Учебное пособие для студентов высших учебных заведений] / Е.В. Змановская; [2-е изд., испр.]. – М.: Академия, 2004.
9. Золотов М.В. Суицидальное поведение: механизмы развития, диагностика, коррекция / М.В. Золотов. – СПб.: Речь, 2006.
10. Комер Р. Патопсихология поведения: Нарушения и патология психики / Р.Комер. – СПб.: Прайм-Еврознак, 2005.
11. Максимова Н.Ю. Психологія девіантної поведінки: [навч. посібник] / Н.Ю. Максимова. – К.: Либідь, 2011.
12. Менделевич В.Д. Психология девиантного поведения / В.Д. Менделевич. – М.: МЕДпресс-информ, 2001.
13. Практикум по психодиагностике. Психодиагностика мотивации и саморегуляции. – М.: МГУ, 1990.

14. Старшенбум Г.В. Аддикция. Психология и психотерапия зависимостей / Г.В. Старшенбум. – М.: Когито-Центр, 2006.

Семінарсько-практичне заняття №2 (16)

Тема: Розлади свідомості. Розлади інтелектуальної сфери: розумова відсталість.

Питання до семінару:

1. Загальна характеристика розладів свідомості. Основні групи розладів свідомості.
2. Виключення свідомості. Різновиди непродуктивних розладів свідомості.
3. Затьмарення свідомості. Різновиди продуктивних розладів свідомості.
4. Порухення самосвідомості. Різновиди порушень самосвідомості.
5. Загальна характеристика розладів інтелектуальної сфери.
6. Різновиди та причини вродженого слабоумства.
7. Форми розумової відсталості.
8. Затримка психічного розвитку.
9. Різновиди набутого слабоумства.

Основні поняття: розлади свідомості, непродуктивні розлади свідомості, виключення свідомості, оглушення, сомнолентність, омнубіліяція, сопор, кома, продуктивні розлади свідомості, затьмарення свідомості, делірій, онейроїд, аменція, сутінковий стан свідомості, амбулаторний автоматизм, транс, фуга, сомнамбулізм, деперсоналізація, соматична деперсоналізація, аутопсихічна деперсоналізація, дереалізація, патологічний афект, патологічне сп'яніння, звужена свідомість, розумова відсталість, олігофренія, дебільність, імбецильність, ідіотія, затримка психічного розвитку, тимчасові порушення інтелекту, деменція, локальна деменція, псевдодеменція, дифузна деменція, старече слабоумство.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Зміна та спотворення самооцінки. Проблема змінених станів свідомості. Методи дослідження свідомості та самосвідомості. Рівні розумової відсталості. Тимчасові порушення інтелекту. Методи дослідження розладів інтелектуальної сфери.

Література

1. Атлас для экспериментального исследования отклонений в психической деятельности человека / [ред. И.А. Полищук, А.Е. Видренко; 2-е изд.]. – К.: Здоров'я, 1979.
2. Березовский А.Э. Самосознание психических больных / А.Э. Березовский, Н.Н. Крайнова, Н.С. Бондарь. – Самара: Самарский университет, 2001.
3. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
4. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛО „Модек”, 2002.
5. Вольф М. Патопсихология и ее методы / М.Вольф. – СПб.: Питер, 2004.
6. Дремов С.В. Измененные состояния сознания: Психологическая и философская проблема в психиатрии / С.В. Дремов, И.Р. Семин. – Новосибирск: Изд-во СО РАН, 2001.
7. Зейгарник Б.В. Патопсихология. Основы клинической диагностики и практики / Б.В. Зейгарник; [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Эксмо, 2009.
8. Зейгарник Б.В. Клиническая беседа / Б.В. Зейгарник // Метод беседы в психологии / [под ред. А.М. Айламазян]. – М.: Смысл, 1999. – С. 75-86.
9. Комер Р. Основы патопсихологии / Р. Комер; 2-е изд. – М.: Мир, 2001.

10. Николаева В.В. Спецпрактикум по патопсихологии / В.В. Николаева, Е.Т. Соколова, А.С. Спиваковская. – М.: Изд-во МГУ, 1979.
11. Сидоров П.И. Введение в клиническую психологию: [Т. I.]: [Учебник для студентов медицинских вузов] / П.И. Сидоров, А.В. Парняков. – М.: Академический Проект, Екатеринбург: Деловая книга, 2000.
12. Соколова Е.Т. Самосознание и самооценка при аномалиях личности / Е.Т. Соколова. – М.: МГУ, 1989.

Семінарсько-практичне заняття №3 (17)

Тема: Психопатологічні синдроми.

Питання до семінару:

1. Сучасний стан вчення про психопатологічні синдроми.
2. Основні психопатологічні синдроми.
3. Принципи класифікації симптомів у синдроми.
4. Форми „великої” та „малої” психіатрії.
5. Основні типи перебігу психічних захворювань.

Основні поняття: психопатологічні синдроми, шизофренічний синдром, афективно-ендогенний синдром, олігофренічний синдром, екзогенно-органічний синдром, ендогенно-органічний синдром, особистісно-аномальний синдром, психогенно-психотичний синдром, психогенно-невротичний синдром, галюцинаторний синдром, параноїчний синдром, депресивний синдром, тривожно-депресивний синдром, маніакальний синдром, obsесивний синдром, цементний синдром, синдром порушеної свідомості, „мала” психіатрія, „велика” психіатрія, процесуальний перебіг, фазовий перебіг, епізод, реакція, розвиток.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Міжнародна класифікація психічних розладів.

Література

1. Бауманн У. Клиническая психология / Урс Бауманн, Майнрад Перре; [пер. с англ.]. – [2-е междунар. изд.] – СПб.: Питер, 2002.
2. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
3. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛО „Модек”, 2002.
4. Буркин М.М. Введение в диагностику психических заболеваний / М.М. Буркин, Ю.Е. Рыбак. – Петрозаводск: ПГУ, 1998.
5. Демьянов Ю.Г. Диагностика психических нарушений: [Практикум] / Ю.Г. Демьянов. – СПб.: Сфера, 2004.
6. Жмуров В.А. Психопатология / В.А. Жмуров. – М.: Медицинская книга; Нижний Новгород: НГМА, 2002.
7. Карманное руководство к МКБ-10: Классификация психических и поведенческих расстройств (с глоссарием и исследовательскими диагностическими критериями) / [Сост. Дж.Э.Купер; Под ред. Дж.Э.Купера; Пер. с англ. Д. Полтавца]. – К.: Сфера, 2000.
8. Кирпиченко А.А. Психиатрия: [Учебник для медицинских институтов] / А.А. Кирпиченко; 3-е изд., перераб. и доп. – Минск: Вышэйшая школа, 1996.
9. Коркина М.В. Психиатрия / М.В. Коркина, Н.Д. Лакошина, А.Е. Личко. – М.: МЕДпресс, 2008.

10. Короленко Ц.П. Социодинамическая психиатрия / Ц.П. Короленко, Н.В. Дмитриева. – М.: „Академический Проект”, Екатеринбург: „Деловая книга”, 2000.
11. Кудрявцева А.И. О диагностической информативности некоторых патопсихологических синдромов / А.И. Кудрявцева // Журнал невропатологии и психиатрии им. С.С. Корсакова. – 1982. - №12. – С.1814-1818.
12. Морозов Г.В. Основные синдромы психических расстройств: Руководство по психиатрии в 2 т. [Т.1] / [под ред. Г.В. Морозова].– М.: Медицина, 1988.
13. Носачев Г.Н. Семиотика психических заболеваний: (Общая психопатология): [Учебное пособие] / Г.Н Носачев, В.С. Баранов; [4-е изд., испр. и перераб.]. – Самара: Самар. мед. ин-т «Ревиз», 2006.
14. Психиатрическая клиника: [Учебное пособие для студентов и врачей-интернов] / [под ред. профессора В.П. Самохвалова]. – Симферополь, 2003.

Семінарсько-практичне заняття №4 (18)

Тема: Психогенні реактивні психози. Неврози, невротичні розлади.

Питання до семінару:

1. Загальна характеристика психогенних захворювань.
2. Типи психогенних захворювань.
3. Реактивні психози: етіологія, патогенез, клінічні прояви.
4. Різновиди і форми реактивних психозів.
5. Основні типи невротичних конфліктів та їх психологічний зміст.
6. Невротичні розлади: етіологія, патогенез, клінічні прояви.
7. Клінічна класифікація невротичних розладів за МКХ-10.
8. Принципи діагностики невротичних розладів.

Основні поняття: психогенії, психічна травма, реактивні психози, невротичні розлади, гострі реактивні психози, реактивне збудження, рефлекс рухової бурі, реактивний ступор, рефлекс удаваної смерті, затяжні реактивні психози, реактивний параноїд, реактивна депресія, психічна травма, механізми психологічного захисту, копінг-механізми, невротичний конфлікт, невротичний розлад, неврастенія, істерія, невроз нав'язливих станів, тривожно-фобічні розлади, тривожні розлади, obsесивно-компульсивні розлади, диссоціативні (конверсійні) розлади.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Вчення про психічну травму. Загальна характеристика невротичний розладів. Механізми психологічного захисту. Посттравматичний стресовий розлад. Вікові особливості невротичного реагування та перебігу невротичних розладів. Психотерапія невротичних розладів.

Література

1. Балабанова Л.М. Судебная патопсихология (вопросы определения нормы и отклонений) / Л.М. Балабанова. – Донецк: Сталкер, 1998.
2. Бауманн У. Клиническая психология / Урс Бауманн, Майнрад Перре; [пер. с агнл.]. – [2-е междунар. изд.]– СПб.: Питер, 2002.
3. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛО „Модек”, 2002.
4. Буркин М.М. Введение в диагностику психических заболеваний / М.М. Буркин, Ю.Е. Рыбак. – Петрозаводск: ПГУ, 1998.
5. Бухановский А.О. Общая психопатология / А.О. Бухановский, Ю.А. Кутявин, М.Е. Литвак. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 1998.

6. Демьянов Ю.Г. Диагностика психических нарушений: [Практикум] / Ю.Г. Демьянов. – СПб.: Сфера, 2004.
7. Дремов С.В. Измененные состояния сознания: Психологическая и философская проблема в психиатрии / С.В. Дремов, И.Р. Семин. – Новосибирск: Изд-во СО РАН, 2001.
8. Жмуров В.А. Психопатология / В.А. Жмуров. – М.: Медицинская книга; Нижний Новгород: НГМА, 2002.
9. Карманное руководство к МКБ-10: Классификация психических и поведенческих расстройств (с глоссарием и исследовательскими диагностическими критериями) / [Сост. Дж.Э.Купер; Под ред. Дж.Э.Купера; Пер. с англ. Д. Полтавца]. – К.: Сфера, 2000.
10. Кирпиченко А.А. Психиатрия: [Учебник для медицинских институтов] / А.А. Кирпиченко; 3-е изд., перераб. и доп. – Минск: Высшая школа, 1996.
11. Коркина М.В. Психиатрия / М.В. Коркина, Н.Д. Лакосина, А.Е. Личко. – М.: МЕДпресс, 2008.
12. Короленко Ц.П. Социодинамическая психиатрия / Ц.П. Короленко, Н.В. Дмитриева. – М.: „Академический Проект”, Екатеринбург: „Деловая книга”, 2000.
13. Кудрявцев И.А. Комплексная судебная психолого-психиатрическая экспертиза / И.А. Кудрявцев. – М.: Изд-во МГУ, 1999.
14. Носачев Г.Н. Семиотика психических заболеваний: (Общая психопатология): [Учебное пособие] / Г.Н. Носачев, В.С. Баранов; [4-е изд., испр. и перераб.]. – Самара: Самар. мед. ин-т «Ревиз», 2006.
15. Психиатрическая клиника: [Учебное пособие для студентов и врачей-интернов] / [под ред. профессора В.П. Самохвалова]. – Симферополь, 2003.
16. Сидоров П.И. Введение в клиническую психологию: [Т. II]: [Учебник для студентов медицинских вузов] / П.И. Сидоров, А.В. Парняков. – М.: Академический Проект, Екатеринбург: Деловая книга, 2000.

Семінарсько-практичне заняття №5 (19)

Тема: Розлади особистості та патохарактерологічний розвиток особистості.

Питання до семінару:

1. Розлади особистості (психопатії): диференційно-діагностичні ознаки, етіологія, патогенез.
2. Типи динаміки розладів особистості.
3. Класифікація психопатій О.В. Кербікова.
4. Основні типи розладів особистості за МКБ-10.

Основні поняття: психопатія, розлад особистості, ядерні (істинні) психопатії, набуті (реактивні) психопатії, патохарактерологічний розвиток, „крайові” психопатії, органічні психопатії, параноїдна психопатія, шизоїдна психопатія, диссоціальна психопатія, емоційна нестійка психопатія, демонстративна психопатія, ананкастична психопатія, тривожна психопатія, залежна психопатія.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Акцентуації особистості. Концепція психопатій П.Б. Ганнушкіна. Методи патохарактерологічної діагностики. Психотерапевтична допомога хворим з розладами особистості.

Література

1. Антонян Ю.М. Криминальная патопсихология / Ю.М. Антонян, В.В. Гульдан. – М.: Наука, 1991.
2. Батаршев А.В. Психодиагностика пограничных расстройств личности и поведения / А.В. Батаршев. – М.: Изд-во Института Психотерапии, 2004.
3. Братусь Б.С. Аномалии личности / Б.С. Братусь. – М.: Мысль, 1988.

4. Бауманн У. Клиническая психология / Урс Бауманн, Майнрад Перре; [пер. с англ.]. – [2-е междунар. изд.]– СПб.: Питер, 2002.
5. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
6. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛО „Модек”, 2002.
7. Буркин М.М. Введение в диагностику психических заболеваний / М.М. Буркин, Ю.Е. Рыбак. – Петрозаводск: ПГУ, 1998.
8. Бухановский А.О. Общая психопатология / А.О. Бухановский, Ю.А. Кутявин, М.Е. Литвак. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 1998.
9. Ганнушкин П.Б. Клиника психопатий, их статистика, динамика, систематика/ П.Б. Ганнушкин. – М.: Медицинская книга, 2007.
10. Гиндикин В.Я. Личностная патология / В.Я. Гиндикин, В.А. Гурьева. – М.: Трада-Х, 1999.
11. Демьянов Ю.Г. Диагностика психических нарушений: [Практикум] / Ю.Г. Демьянов. – СПб.: Сфера, 2004.
12. Жмуров В.А. Психопатология / В.А. Жмуров. – М.: Медицинская книга; Нижний Новгород: НГМА, 2002.
13. Кабанов М.М. Методы психологической диагностики и коррекции в клинике / М.М. Кабанов, В.М. Смирнов, А.Е. Личко. – Л.: Медицина, 1983.
14. Карманное руководство к МКБ-10: Классификация психических и поведенческих расстройств (с глоссарием и исследовательскими диагностическими критериями) / [Сост. Дж.Э.Купер; Под ред. Дж.Э.Купера; Пер. с англ. Д. Полтавца]. – К.: Сфера, 2000.
15. Кирпиченко А.А. Психиатрия: [Учебник для медицинских институтов] / А.А. Кирпиченко; 3-е изд., перераб. и доп. – Минск: Вышэйшая школа, 1996.
16. Коркина М.В. Психиатрия / М.В. Коркина, Н.Д. Лакошина, А.Е. Личко. – М.: МЕДпресс, 2008.
17. Короленко Ц.П. Социодинамическая психиатрия / Ц.П. Короленко, Н.В. Дмитриева. – М.: „Академический Проект”, Екатеринбург: „Деловая книга”, 2000.
18. Леонгард К. Акцентуированные личности / К. Леонгард; – [В.М. Лещинская; Пер. с нем.]. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1997.
19. Личко А.Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков / А.Е. Личко. – СПб.: Речь, 2009.
20. Личко А.Е. Диагностика характера подростков. Патохарактерологический диагностический опросник для подростков ПДО: [Краткое руководство] / А.Е. Личко, Н.Я. Иванов. – СПб.: ФармИндекс, 2001.
21. Носачев Г.Н. Семиотика психических заболеваний: (Общая психопатология): [Учебное пособие] / Г.Н. Носачев, В.С. Баранов; [4-е изд., испр. и перераб.]. – Самара: Самар. мед. ин-т «Ревизз», 2006.
22. Психиатрическая клиника: [Учебное пособие для студентов и врачей-интернов] / [под ред. профессора В.П. Самохвалова]. – Симферополь, 2003.
23. Сидоров П.И. Введение в клиническую психологию: [Т. I.]: [Учебник для студентов медицинских вузов] / П.И. Сидоров, А.В. Парняков. – М.: Академический Проект, Екатеринбург: Деловая книга, 2000.
24. Собчик Л.Н. Стандартизированный многофакторный метод исследования личности СМЛ / Л.Н. Собчик.. – СПб., Речь, 2002.
25. Соколова Е.Т. Самосознание и самооценка при аномалиях личности / Е.Т. Соколова. – М.: МГУ, 1989.

Семінарсько-практичне заняття №6 (20)
Тема: Шизофренія.

Питання до семінару:

1. Шизофренія: етіологія, патогенез, клінічні прояви.
2. Типи перебігу шизофреній.
3. Патопсихологічний портрет шизофренії.
4. Основні клінічні форми шизофреній за МКБ-10.

Основні поняття: шизофренія, апатія, дисоціація, артизм, маячіння, галюцинації, кататонічні розлади, апатико-диссоціативне слабоумство, дофамін, безперервно-прогресивний перебіг, нападopodobно-прогресивний перебіг, рекурентний перебіг, циркулярний перебіг, параноїдна шизофренія, кататонічна шизофренія, проста шизофренія, гібефренічна шизофренія.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Методи патопсихологічної діагностики шизофренії. Можливості психотерапевтичної допомоги при шизофренії.

Література

1. Бауманн У. Клиническая психология / Урс Бауманн, Майнрад Перре; [пер. с англ.]. – [2-е междунар. изд.]– СПб.: Питер, 2002.
2. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
3. Блейлер Э. Аутистическое мышление / Э. Блейлер // Хрестоматия по общей психологии. Психология мышления. – М.: Изд-во МГУ, 1981.
4. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛЮ „Модек”, 2002.
5. Буркин М.М. Введение в диагностику психических заболеваний / М.М. Буркин, Ю.Е. Рыбак. – Петрозаводск: ПГУ, 1998.
6. Бухановский А.О. Общая психопатология / А.О. Бухановский, Ю.А. Кутявин, М.Е. Литвак. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 1998.
7. Жмуров В.А. Психопатология / В.А. Жмуров. – М.: Медицинская книга; Нижний Новгород: НГМА, 2002.
8. Карманное руководство к МКБ-10: Классификация психических и поведенческих расстройств (с глоссарием и исследовательскими диагностическими критериями) / [Сост. Дж.Э.Купер; Под ред. Дж.Э.Купера; Пер. с англ. Д. Полтавца]. – К.: Сфера, 2000.
9. Кемпински А. Психопатология шизофрении / А. Кемпински. – СПб.: Ювента, 1998.
10. Кирпиченко А.А. Психиатрия: [Учебник для медицинских институтов] / А.А. Кирпиченко; 3-е изд., перераб. и доп. – Минск: Вышэйшая школа, 1996.
11. Коркина М.В. Психиатрия / М.В. Коркина, Н.Д. Лакошина, А.Е. Личко. – М.: МЕДпресс, 2008.
12. Короленко Ц.П. Социодинамическая психиатрия / Ц.П. Короленко, Н.В. Дмитриева. – М.: „Академический Проект”, Екатеринбург: „Деловая книга”, 2000.
13. Морозов Г.В. Основные синдромы психических расстройств: Руководство по психиатрии в 2 т. [Т.1] / [под ред. Г.В. Морозова].– М.: Медицина, 1988.
14. Носачев Г.Н. Семиотика психических заболеваний: (Общая психопатология): [Учебное пособие] / Г.Н Носачев, В.С. Баранов; [4-е изд., испр. и перераб.]. – Самара: Самар. мед. ин-т «Ревиз», 2006.
15. Психиатрическая клиника: [Учебное пособие для студентов и врачей-интернов] / [под. ред. профессора В.П. Самохвалова]. – Симферополь, 2003.

Тема: Афективні психози. Біполярний афективний розлад.

Питання до семінару:

1. Загальна характеристика афективних психозів.
2. Патопсихологічний портрет афективних психозів.
3. Нозологічні форми та типи перебігу афективних психозів.
4. Клінічні форми депресивних розладів.
5. БАР: етіологія, патогенез, клінічні прояви,
6. Основні клінічні форми афективних психозів за МКБ-10.

Основні поняття: афективні психози, маніакально-депресивний психоз, уніполярний розлад, біполярний розлад, депресивний розлад, дистимія, маскована депресія, дистиміко-дисбулічна депресія, циклотимічна депресія, меланхолійна депресія, маячна депресія, меланхолійна парафренія.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Методи патопсихологічної діагностики афективних психозів. Можливості психотерапевтичної допомоги при афективних психозах.

Література

1. Бауманн У. Клиническая психология / Урс Бауманн, Майнрад Перре; [пер. с англ.]. – [2-е междунар. изд.]– СПб.: Питер, 2002.
2. Бек А. Когнитивная терапия депрессии / А. Бек, А. Раш, Б. Шо, Г. Эмери. – СПб.: Питер, 2003.
3. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
4. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛО „Модек”, 2002.
5. Буркин М.М. Введение в диагностику психических заболеваний / М.М. Буркин, Ю.Е. Рыбак. – Петрозаводск: ПГУ, 1998.
6. Бухановский А.О. Общая психопатология / А.О. Бухановский, Ю.А. Кутявин, М.Е. Литвак. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 1998.
7. Жмуров В.А. Психопатология / В.А. Жмуров. – М.: Медицинская книга; Нижний Новгород: НГМА, 2002.
8. Карманное руководство к МКБ-10: Классификация психических и поведенческих расстройств (с глоссарием и исследовательскими диагностическими критериями) / [Сост. Дж.Э.Купер; Под ред. Дж.Э.Купера; Пер. с англ. Д. Полтавца]. – К.: Сфера, 2000.
9. Кирпиченко А.А. Психиатрия: [Учебник для медицинских институтов] / А.А. Кирпиченко; 3-е изд., перераб. и доп. – Минск: Вышэйшая школа, 1996.
10. Коркина М.В. Психиатрия / М.В. Коркина, Н.Д. Лакошина, А.Е. Личко. – М.: МЕДпресс, 2008.
11. Короленко Ц.П. Социодинамическая психиатрия / Ц.П. Короленко, Н.В. Дмитриева. – М.: „Академический Проект”, Екатеринбург: „Деловая книга”, 2000.
12. Мішиєв В.Д. Сучасні депресивні розлади: [керівництво для лікарів] / В.Д. Мішиєв. – Львів: Видавництво Мс. – 2004.
13. Морозов Г.В. Основные синдромы психических расстройств: Руководство по психиатрии в 2 т. [Т.1] / [под ред. Г.В. Морозова].– М.: Медицина, 1988.
14. Носачев Г.Н. Семиотика психических заболеваний: (Общая психопатология): [Учебное пособие] / Г.Н Носачев, В.С. Баранов; [4-е изд., испр. и перераб.]. – Самара: Самар. мед. ин-т «Ревизз», 2006.
15. Нуллер Ю.Л. Депрессия и деперсонализация / Ю.Л.Нуллер. – Л.: Медицина, 1981.
16. Психиатрическая клиника: [Учебное пособие для студентов и врачей-интернов] / [под ред. профессора В.П. Самохвалова]. – Симферополь, 2003.

Семінарсько-практичне заняття №8 (22)

Тема: Епілепсія.

Питання до семінару:

1. Патопсихологічні характеристики епілепсії.
2. Епілепсії: етіологія, патогенез, клінічні прояви.
3. Хронічні зміни психічної діяльності при епілепсії.

Основні поняття: епілепсія, кайлінг-механізм, великий напад, аура, малий напад, апсанс, епілептичні еквіваленти, патохарактерологічні зміни особистості, амнестико-олігофазичне слабоумство, присмерковий стан свідомості, дисфорія, тугорухливе мислення, дефензивність.

Питання, що виносяться на самостійне вивчення: Методи патопсихологічної діагностики порушень психіки, властивих епілепсії. Можливості психотерапевтичної корекції при епілепсії.

Література

1. Бауманн У. Клиническая психология / Урс Бауманн, Майнрад Перре; [пер. с англ.]. – [2-е междунар. изд.]– СПб.: Питер, 2002.
2. Бизюк А.П. Патопсихология: краткий курс в контексте общей и клинической психологии. [Учебное пособие] / А.П. Бизюк; [Под ред. Л.М. Шипицыной]. – СПб.: Речь, 2010.
3. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология: Руководство для врачей и клинических психологов / В.М. Блейхер, И.В. Крук, С.И. Боков. – М.: МПСИ, Воронеж: НЛО „Модек”, 2002.
4. Буркин М.М. Введение в диагностику психических заболеваний / М.М. Буркин, Ю.Е. Рыбак. – Петрозаводск: ПГУ, 1998.
5. Бухановский А.О. Общая психопатология / А.О. Бухановский, Ю.А. Кутявин, М.Е. Литвак. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 1998.
6. Железнова Е.В. Непсихотические психические расстройства при эпилепсии НИИ психиатрии МЗ РФ, Москва / Е.В. Железнова, Э.Л. Максимова // Русский медицинский журнал. – 2001. - №25. – С.1207-1209.
7. Жмуров В.А. Психопатология / В.А. Жмуров. – М.: Медицинская книга; Нижний Новгород: НГМА, 2002.
8. Карманное руководство к МКБ-10: Классификация психических и поведенческих расстройств (с глоссарием и исследовательскими диагностическими критериями) / [Сост. Дж.Э.Купер; Под ред. Дж.Э.Купера; Пер. с англ. Д. Полтавца]. – К.: Сфера, 2000.
9. Кирпиченко А.А. Психиатрия: [Учебник для медицинских институтов] / А.А. Кирпиченко; 3-е изд., перераб. и доп. – Минск: Вышэйшая школа, 1996.
10. Коркина М.В. Психиатрия / М.В. Коркина, Н.Д. Лакошина, А.Е. Личко. – М.: МЕДпресс, 2008.
11. Короленко Ц.П. Социодинамическая психиатрия / Ц.П. Короленко, Н.В. Дмитриева. – М.: „Академический Проект”, Екатеринбург: „Деловая книга”, 2000.
12. Морозов Г.В. Основные синдромы психических расстройств: Руководство по психиатрии в 2 т. [Т.1] / [под ред. Г.В. Морозова].– М.: Медицина, 1988.
13. Носачев Г.Н. Семиотика психических заболеваний: (Общая психопатология): [Учебное пособие] / Г.Н. Носачев, В.С. Баранов; [4-е изд., испр. и перераб.]. – Самара: Самар. мед. ин-т «Ревизз», 2006.
14. Психиатрическая клиника: [Учебное пособие для студентов и врачей-интернов] / [под ред. профессора В.П. Самохвалова]. – Симферополь, 2003.